

Neva SADIKOĞLU

Politika Danışmanı, Avrupa Parlamentosu

AVRUPA BİRLİĞİ TÜRKİYE İÇİN HALA ÖNEMLİ Mİ?

Türklerin Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne kabul edileceğine olan inancı giderek azalıyor. Türk Alman Eğitim ve Bilimsel Araştırmalar Vakfı'nın yaptığı yeni bir araştırmaya göre, Türklerin sadece yüzde 17'si ülkelerinin AB üyesi olacağına inanıyor. Bu sonuç, German Marshall Fund'ın geçen sene yaptığı araştırmanın sonuçlarına göre yüzde 9'luk, Gallup'ın 2004 yılı araştırmasına göre yüzde 61'lik bir düşüşe işaret ediyor.

Türkiye'nin AB üyeliğe dair inanç kaybının temel nedenlerini sürecinin kilitlenmesi, bazı AB siyasetçilerinin Türkiye'nin üyelik perspektifini sorgulaması ve Avrupa ekonomik kriz yaşarken Türkiye ekonomisinin gelişmesi olarak değerlendirebiliriz.

Türkiye'ye 1999 yılında AB aday ülke statüsü verildi ve katılım müzakerelerine 2005 yılında başlandı. O zamandan bu yana, 35 müktesebat (*acquis communautaire*) faslından (üyelik için yasal uyum kriterleri) sadece 1'i yerine getirilmiş olarak kabul edildi ve kapatıldı. Türkiye ile 2004 yılından bu yana AB üyesi olan ve AB Devlet ve Hükümet Başkanlarının temsil edildiği Avrupa Konseyi'nin dönem Başkanı olan Güney Kıbrıs arasında devam eden anlaşmazlıklar ve bazı AB üye ülkelerinin itirazları nedeniyle 18 fasıl bloke edildi. Müzakereler çıkmazdayken, Fransa'nın eski Cumhurbaşkanı Nikolas Sarkozy ve Alman Başbakanı Angela Merkel de resmi açıklamalarında, Türkiye üyelik kriterlerini tam olarak yerine getirebile bunun Türkiye'nin AB'ye tam üyeliğini garanti etmeyeceğini belirtmişlerdir.

Ekonomik açıdan AB zorluklar yaşarken, Türkiye gelişiyor. AB, mali kriz, yüksek işsizlik oranları ve büyüme sorunu ile karşı karşıyayken; Türkiye, 2011 yılında dünyanın 16'ncı en büyük ekonomisi oldu.

Bu faktörlere rağmen, AB'nin Türkiye için öneminin azaldığını var saymak yanıltıcıdır. Bunun birçok nedeni vardır:

1. Avrupa Konseyi 8 Aralık 1997'de Türkiye'nin AB'ye "üyelik için uygunluğunu" onayladı. Bu yıl 17 Mayıs'ta, AB sürece yine bir dinamizm getirmek için Türkiye-AB ilişkilerinde "pozitif gündem" başlattı. Bu gündem, **AB'nin Türkiye konusunda ilgisini sürdürdüğünü** ve ortak çalışmaya açık olduğunu göstermektedir. Gümrük Birliği, hukuki haklar, enerji ve dış ilişkiler bu ortak çalışmanın ana başlıklarını oluşturmaktadır.
2. **Türkiye ekonomisi dış finansmana bağımlıdır** ve ana sermaye kaynakları AB ülkeleridir. Yüksek cari açık Türkiye'yi sermaye akışlarına bağımlı kılmakta ve yatırımcı ülkelerdeki ekonomik kırılganlıklara maruz bırakmaktadır. 2011 yılında Türkiye'nin bütçe açığı gayrisafi yurtiçi hasılasının yüzde 10'unu oluşturmaktaydı. Bu rakam, Türkiye'yi dünyada en yüksek bütçe açığına sahip ülkeler arasına sokmaktadır. 2011 sonu itibariyle Türkiye'de faaliyet gösteren yabancı sermayeli şirket sayısı 30.000'di. Merkez Bankası verileri göre ise, geçtiğimiz yıl yabancı sermaye girişinin yaklaşık yüzde 78'i AB ülkelerinden gelmiştir. Ancak, Türkiye'nin cari açığı ağırlıklı olarak uzun vadeli yabancı yatırımdan ziyade, sıcak para ile finanse edilmektedir. Bu nedenlerden dolayı, Türkiye ekonomisi, AB ülkelerindeki ekonomik gelişmelere bağımlıdır.
3. **Türk Bankacılık Sistemi** kısmen Euro bölgesinde bulunan bankalardan oluşmaktadır. Garanti Bankası'nın İspanyol Bankası BBVA, Denizbank'ın Belçika Bankası Dexia ve Finansbank'ın Yunan Milli Bankası ile ortaklığı vardır. Hollandalı ING Bank'ın ve Alman Deutsche Bank'ın da Türkiye'de şubeleri ve müşterileri bulunmaktadır.
4. Türkiye'nin ana ticaret ortağı AB ülkeleridir ve Türkiye AB'nin 6'ncı büyük **ticaret ortağıdır**. Türkiye'nin 31 Aralık 1995 tarihinde **Gümrük Birliği**'ne katılmasından bu yana karşılıklı ticaret hacmi büyümüştür. Türkiye'nin AB'ye ihracat yapması, ülkenin ekonomik kalkınması için önemli bir faktördür. AB tüketicilerinin karmaşık talep yapısına cevap vermek için, Türkiye'nin üretim yapısını yüksek tutması gerekmektedir.

Serbest ticaret anlaşması sayesinde ise, üçüncü taraf ülkeler, Türkiye üzerinden mallarını gümrük vergisinden bağımsız AB pazarına sokabilmektedirler. Türkiye bu üçüncü taraf ülkeler ile AB'nin desteğiyle, serbest ticaret anlaşması imzalamaktadır. Bu şekilde ticaret engellerini düşük tutma politikasının sürekliliği korunmaktadır.

5. Türkiye'nin AB müktesebatı ile uyumu senelik olarak değerlendirilmektedir. Türkiye'nin uyum sağlaması için, **AB finansal ve teknik destek sağlamaktadır**. Nüfusu nedeniyle Türkiye en fazla finansal destek alan aday ülkedir.
6. Sınır Tanımayan Gazeteciler Örgütü'nün 2011-12 Medya Özgürlük Endeksi'nde, Türkiye 179 ülke arasında 148'inci sırada yer almıştır. Bu zayıf performansın ana nedeni **tutuklu**

gazetecilerin sayıdır. Türkiye’deki mevcut yasalara göre, bir terörist örgütü üyesi ile röportaj yapmış bir medya mensubu terör örgütü mensubu olarak kabul edilmektedir (Türk Ceza Kanunu’nun 314/2’inci maddesi). AB, bir özel delegasyon ile Türkiye’deki gazetecilere yönelik davaları izleyip takip etmektedir. AB ayrıca “pozitif gündem” ve resmi üyelik süreci kapsamında, Türkiye’de **temel hakların** korunmasına yönelik reform sürecine yardımcı olmak için Türkiye ile birlikte çalışmaktadır.

7. AB, Türk vatandaşlarına yönelik **serbest vize** sürecini başlatmıştır. Bu, biyometrik pasaportlara sahip Türk vatandaşlarının, 6 aylık (180 gün) süre içinde toplam 90 gün Schengen bölgesinde, serbestçe seyahat etmesi anlamına gelmektedir. Serbest vize uygulaması altında, gazetecilere, işadamlarına, sanatçılara ve sporculara 2 ila 5 yıllık vize verilebilecektir.
8. **Türkiye’nin terörizm ile mücadelesi**, AB Üye Devletleri ile işbirliğini ve yardımı gerektirmektedir. Terör örgütü PKK’nın (Kürdistan İşçi Partisi) finansmanının büyük oranda Avrupa’da haraç ve uyuşturucu kaçakçılığından elde edildiği bilinmektedir. Ayrıca, bazı AB ülkelerinde bulunan kuruluşların da PKK ile bağlantıları olduğu iddia edilmektedir. Bunların arasında Belçika’da KON-KURD ve FEK-BEL, Fransa’da FEY-KA ve İngiltere’de FED-BİR bulunmaktadır.
9. Türkiye ve AB’nin ortak komşuları olan, **Ortadoęu’nun içinde bulunduğu kargaşa her iki taraf için de** önemli bir sorundur. Birçok Ortadoęu ülkesi Aralık 2010’dan beri iç istikrarsızlık ve çatışmalarla karşı karşıyadır. Bu durum Türkiye ve AB ülkelerini mülteci ve sığınmacılardaki artış, terörizm ve iş ilişkileri bakımından etkilemiştir. Türkiye, Suriye’deki kargaşa nedeniyle 80.000’den fazla mülteci barındırmaktadır. Ağustos başında Yunanistan kaçak göçmen olduğunu düşündüğü 7.000 yabancıyı gözaltına almıştır. AB çalışmalarına göre, AB’ye sığınma başvurusu 2011 yılında, 2010’a göre yüzde 16,2 oranında artmıştır. Türkiye’deki PKK saldırıları da Suriye’deki kargaşa sonrasında yüksek artış göstermiştir.

Türkiye ve AB, Akdeniz İçin Birlik bünyesinde, bölgede barış, istikrar ve refahı teşvik etmek için beraber çalışmaktadır. Türkiye–AB arasındaki ikili işbirliği, “pozitif gündemin” bir parçası olarak formüle edilmektedir.

10. Türkiye-AB ilişkileri, **Türkiye’nin NATO üyeliğini ve Türkiye-ABD ilişkilerini tamamlamaktadır**. Türkiye’nin NATO ile ilişkisi güvenlik üzerine kurulmuşken, AB ile ilişkisi ulusal değerler ve ilkeler üzerine inşa edilmiştir. NATO Türkiye’yi Transatlantik ittifakı ile bağlarken, AB bunu Avrupa değerler ve ilkeler sistemi ile yapmaktadır.